

Юношеско и младежко творчество

СПИ СПОКОЙНО

На Илия Цветанов
От с. Хърсово – Петричко

Спи спокойно, приятелю скъпи,
спи, почивай в земните гърди,
ти прага на смъртта пристъпи,
завинаги от нас далеч се скри.

Дните страшни нека са проклети,
часът, който тебе умори,
нека, брате, костите ти свети,
родната земя да приюти.

Почивай, спи във хладния гроб,
в гърдите на нашата страдна земя.
От днеска нататък ти неин си роб,
безжизнен и без светлина...

Но не!..

Не ще изчезне призракът ти свет
на твоя дух със най-достойни мисли,
ще помним вечно образа ти блед
със поривите ти кристално чисти.

Със гроб посаждаш вярата в земята,
за да кълни в поледени гърди,
завещал ни твърдост във борбата
за успех към по-щастливи дни.

19 октомври 1943 г.
гр. Петрич.

ЗАКЪСНЯЛ СИ

Бързай, щърко, закъснял си,
махай смело ти крила,
пътят дълъг, що поел си,
вдъхва светлата мечта!

Всички птици отлетяха
в края, който ги зове,
песни чудни тук замряха
по игривото поле.

Тебе път те дълъг чака
и сам пътник ще вървиш,
лялото веч тук заплака,
а ти сам защо стоиш?

Бързо прелети Егея,
Средиземното море,
откъдето ни ветреят
топли, южни ветрове.

Че от север идва есен,
от сибирските гори,
скоро есен ще ни стресне,
зимна мъгла ще мори.

Бързай, пътят ти е страшен,
пътник ти си закъснял,
тъй и аз съм пътник прашен
за нов път съм замечтал. ..

Отлетяха дни на радост,
отлети и ти на юг,
безнадеждната ни младост,
зима ще посрещне тук.

Пътници със теб сме ние,
закъснели във нощта,
вятър тихо песен вие,
властва вече есента.

24 октомври 1943 г.
с. Капатово, Петричко

В ПОЛЕТО

Тръгнал съм нощем в полето,
самотен в мрачна тишина,
бие тревожно сърцето
за волност и за светлина.

Полето мъртво се простряло,
мрак черен всичко тук владее
и всичко в него онемяло,
страх всякъде и ужас вее.

Бие сърцето в тревога,

аз чувствам се клет и сирот,
тъмната да търпя не мога,
да бъда аз искам волен пилот.

Аз искам слънцето да ме огрее,
да мине нощ и дойде ден,
във клони славей да запее,
да се пробуди народът огорчен.

7 ноември 1943 г.
с. Капатово, Петричко.

1944 – 1948 г.
ЮНОШЕСКО ТВОРЧЕСТВО

ПРОСЯК *

Във дрипи цял потънал
на селски кръстопът,
крака напред опънал,
за милост те зоват.

Напукани ръцете,
прегърнал вехто блюдо,
а от лицето грубо
потта се спуска лудо.

Със устни погорели,
с приведена глава,
с надежди онемели,
поели в пропастта,
с живец едва, едва...

В душата му се тае
за милост глас нечут,
със него все витае
надежда за живот.

А двете му червени,
прилепнали очи,
се виждаха облени
в горчивите сълзи.

Тъй всеки ден приведен,
с помрачено лице,
стои немощен, бледен
и все едно зове...

Не ще ли дойде краят
на тоз живот проклет,
да литна там, към рая
при по-добрия свет?

28 май 1944 г.

с. Капатово, Петричко

* Едно от стихотворенията-песни, което с мелодията изникна в мен след 59-60 години, пъта от Кръстьо и сестра ни Веска и близки младежи. Всеки от семейството ни пееше – от бащата до мен - изтърсака и всички си имахме любими песни.

ЩЕ ДОЙДЕ СВЕТЛИЯТ ДЕН *

Отдавна светът разгневен е сърдито,
отдавна той скрито гнева си таи,
лицето му бледо е, мрачно, изпито,
плаче за слънчеви дни.

Лицето му тъжно във кръв е облено
и погледът морен, отчаян лети,
ВОЙНАТА над него с коварство засмено
предсмъртно отчайващо слово шепти.

Но скрил той гнева си във пазвите черни,
де скрито в гърдите сърцето боли,
със дивната сила на удари верни
светът ни ужасен ще отлети...

И мирното слънце със гръм ще изгрее,
потисникът днешен ще бъде сразен,
животът пак радостни песни ще пее,
ще дойде светлият ден!

20 юли 1940 г.

с. Капатово, Петричко

- Едно от стихотворенията, декламирани от Кръстьо на митингите в гр. Серес, Демирхисар и Петрич, посветено на вярата, че фашизмът и болшеvizмът (склучили съюз), ще загубят Световната война!

КЪМ ЗОРАТА

Не помня откога е мракът тука,
откога народ упоен спи
и живота кръвопиец смука,
откога се мрачно гнездо сви.

Не помня, но виждам, че той е обречен
и се пропуква светлата зора,
на ада земен иде краят вечен,
пробуждат се народите в света.

Пробужда се народът във зората,
очи отваря и се осъзнава
и с лозунгите “Край на буржоата”
със пушка във ръката всеки става.

На това робство края ний ще сложим
и на тиранствата ще сложим край,
не само труд, живота ний ще положим,
но ада се разбойнишки не трай!

Не искаме да влачим пранги тежки,
оковани цели векове,
настъпва край на този сън мъртвешки
и нека смъкнем диктаторски ред.

Нека смъкнем мъки нечовешки
и ръждата в нашата душа,
нека вик процепи думи грешни
и да цъфне радост след нощта.

Стига работиш, селяко клети!...
Стига чезнеш в труд и ден, и нощ...,
Виж, че кръвопийците проклети
смучат и последната ти мощ!

Смоците засмукали отдавна
собствената ни народна кръв,
Затова – тръгни победно, славно,
нека всеки в боя бъде пръв.

Робството позорно си отива,
пред нас блясва светлата зора
и нощта си булото открива,
побеждава вечната борба!

28 август 1944 г.

с. Капатово, Петричко

Стихотворенията “Към зората”, “Ще победи”, “Ще дойде светлият ден”, и сатирата “Победата на Хитлер” Кръстьо декламира на митингите в Серес и Демирхисар по микрофона, даден му от български генерал.

ЩЕ ПОБЕДИ *

Откак човечеството се е създало
и почнал се първи живот,
на пороци то се отдало,
в ръждиви окови, впрегнато в хомот.

Впрегнато в хомота, в своя път далечен,
краят на който и днес се не знай,
в мъките страшни, страдания вечни,
пътя Голготов е вече без край.

Върви си народът, глава не повдига
да види човешкия път,
където горд и безлюден се издига,
по който ще трябва да тръгне светът.

Влачи се керванът човешки, не спира
крачи по трудния път...
но в борбата вижда, че врагът умира –
ще бъде свободен светът.

Тогава с песен сиромашка,
той няма вече да скърби,
готов за свобода, със смърт юнашка
той ще победи!

5 септември 1944 г.

гр. Серес, (в Гърция сега)

---

* Декламирано на митинга в Серес Демирхисар, а по-късно
в Петрич и Св. Врач.

В РЕВОЛЮЦИОННА ИСПАНИЯ

В полуда светът е и дивен, и мрачен
в полуда народът сирото пищи
и чувам гласа му и тъжен, и плачен

от мъки, страдания, дето търпи.
Заровен във мрака, премята се сляпо,
дърпа хомота, напъвайки сили,
тикнат в мизерия, мре пак за хляба,
към правдата свята бездушно се хили.

От правда бои се и бяга глупецът
и ад нетърпим я нарича,
тъй влачи съдбата си робска СЛЕПЕЦЪТ,
разбойникът – властник му кожата свлича.

Съблича я всеки бандит, който може
свързан с престъпната власт,
но и ограбен, ТОЙ не се тревожи
и за свободата не вдига глас.

Все отбор дружини, господа могъщи,
грабнали хищно властта във ръцете,
потисници, грабители, разбойници същи,
залъка последен пак ограбете!...

Грабете го, упойвайте да не ви познава
как смучете от него кръвта,
повярвал наивно, да не въстава,
да не смуцава властта!

Затова докато власт на земята царува
и ние делим се на цар и говедар,
човечество болно, ти във мрак ще плуваш
и вечно светът ни ще бъде в пожар!

Навсякъде мрак е, но в Испания далечна,
искра там запалена буйно пламти.
Испания!... страна на революция вечна
Посочи идеал, за да вървим.

Там брата до брата с врага ни се бият,
реките със кръви отново текат,
борците със хиляди в земята им гният,
стотици герои във вечен сън спят.

Там мракът черен си вече отива,
орлите воюват за свобода.
Народът след траур бодро запява
и гордо, и буйно виси знамена.

Там слънце изгрява, тук – пак мрак безгледен,
народът дълбоко и тежко пак спи,
но нищо, ще дойде ден нов ненагледен,
за правда на всеки духът да кипи.

Защото искрата гори и не спира,
тя мрака разцепва и го пилее.
И скоро лъчите си тук ще простира,
та правдата свята и тук да изгрее!

20 октомври 1944 г.

---

* . м. март 1945 г. След декламацията на стихотворението пред директора на гимназията в Св. Врач (днес Сандански) Филчев и представител на Министерството на народната просвета – МНП (всъщност на червения фашизъм от Държавна сигурност – ДС), Кръстьо отказва да бъде лоялен и да опита благините в Москва, той е бит от полица в читалището, а разбунтуваните гимназисти го избират и изпращат на Конгреса на младежите във Варна!

ПОБЕДАТА НА ХИТЛЕР

Навред се песен пее по всичките страни
за войната с Хитлер, която обяви
тази умна овца с вирната глава,
бутнала отново света ни във война...

Празна му главата – свисти в нея смок,
затова е мръсен, страшен кръволок,
личността проклета, жадна за война,
хвърлила народите долу в пропастта...

За петнадесет дни Полша прегази,
незабавно кратко и Белгия поразил
и с безстрашна лудост пред Русия застана,
плювна на ръцете, подло, без закана,
Внезапно напада лешояд орел
градовете срива, побъркано смел.

Харков разрушава, Киев изгоря
и със кръв човешка земята поля,
геройски продължава похода велик -
земята разтриса със победен вик...

Чак пред Волга спира, в Сталинград се зъби,
за победа двойна по света разтръби....,
Но...пламна във огън

лудият му лик!...

... Там героят фюрер много се изплаши,
хукнаха да бягат смелите апаши
и искаха много те да се спасят,
но... трябваше скъпо там да заплатят...

В паника голяма през пусти поля
пръснаха да бягат с разбити сърца...
При Курск се те спряха да се защитят,
пак земята жадна с кръв да напоят...

Напредваха бързо..., но ... с гърба напред
и дадоха наново жертви безчет...
по “пътя победен”, но в обратен ред...

Полята, реките с висшата им кръв
гледаше Хитлер като индийски лъв
с погледа до вчера – страшен, кръволочен,
останал печален, тъжен, безпосочен...

Плюха на петите без ред и без строй
под дъжд от куршуми, снаряди порой...
Върнаха се в Харков, но там се не спряха –
по пътя погребален те дълго вървяха.

Надеждите им мерзки угаснаха всички...
И целта ни обща към Берлин едничка е!...
И ще ги догоним тамо, във Берлин,
да хванеме Хитлер – разбойнически син!

Дресирана мечка, синджир през устата,
всеки да заплюе Хитлер и ВОЙНАТА,
всеки нека види този кръволок,
засмукал кръв световна като жаден смок.

6 септември 1944 г.
с. Баница, Серско

Сатирата “Победата на Хитлер”, заедно с другите посочени стихотворения,
Кръстьо декламира на митингите в Серес и Демирхисар по микрофона, даден му от
българския генерал. По-късно декламира и в Петрич и Св. Врач.

ДИВНА ПЕСЕН

Да запея искам дивна песен
за днешния бурен живот

и от гласа на вихрите понесен
да бъда аз сред бурите пилот.

Да запея за живота черен,
за борбите в робската земя,
нека всеки борец бъде верен,
всеки литнал с устрем към врага.

Нека гръм на буреносен трясък
да отнесе този мършав свят
и с лъча на слънчевия блясък
да закрачим бързо най-напред...

Нека рухне този свят на старост
и с пазачите, що бдят в нощта,
нека всичко да живее в радост
без тежките вериги на властта.

Нека нова песен на мечтите
да запеем с нежни ветрове,
нека екнат полята, горите
от свободни хорски смехове.

22 октомври 1944 г.
гр. Серес (Гърция)

НОВ ЖИВОТ

Отмина тежко, робско бреме,
настъпва светъл нов живот,
народът наш вече не дреме,
за свободата да мре е готов.

Тиранството току отмина,
на подлостите идва край,
диктаторите ще се сринат,
очакваме настъпващ рай.

Веригите вековно тежки
моряха бедния народ,
а буржоата хищни, грешни
поднасяха му нов хомот.

Отдавна е борбата кипнала
за целостта на българския род,
надеждата едничка бе останала
за бъдещия нов живот.

Минувахме в страдания свойто време
с веригите, с ръждите оковани,
но иде съд за хищното им племе
и за развратните тирани.

В народ немощен радост ще цъфти,
ще бъде леко без вериги робски
и слънцето със светлите лъчи
ще сложи край на този живот скотски.

И всички - пред закона равни,
братя всички ще да сме,
потисникът с нас няма да се гаври
и няма да има коварни царе.

Човечни всичките ще да бъдем,
братя с обич и любов,
РУШИТЕЛИТЕ НИЙ ЩЕ СЪДИМ
на бъдещия нов живот.

---

28 октомври 1944 г.
гр. Серес

ГАРВАН

Каж ми, гарване, птицо волна,
защо размахваш тъй плахо криле,
дали си нещо много болна
или напомняш стари ядове?

Каж ми защо пак грозно грачиш,
кръстосваш полето надлъж и нашир
или пък за нещо тъжно плачеш
със неспокоен глас безспир?

Таз земя вече робска не е,
потисник тук не цари,
народът с радост велика пее,
към бъдещето той върви!

Веригите, които го държаха
и бичът, който шибаше света,
ненужни са под нашта стряха,
щом борим се за свобода.

Ненужни са лакеи и палачи,
светът измъчен под страх не ще да спи...
И затова тъй грозно недей грачиш,
спри, замлъкни, гласа си измени!

5 ноември 1944 г.
с. Капатово

ГЕРОЙСКИ ГРОБ

На Никола Янкулов

от с. Хърсово

И там мрак черен всичко покрива,
владее и там мъртва тишина
и погледът ми се далече впива
из непроницаемата тъмнина.

Далече от селата в хълмистото поле
е паднал достоен герой,
с юнашко, безстрашно, голямо сърце,
загинал във страшния бой.

По пътя ме месец огрява
с букети от много лъчи
и нейде селякът запява
от радост или от тъги.

Аз чух песента за юнака,
загинал за правда народна,
вдигнал смело той байрака,
да брани земята ни родна...

Шуми и пее яворът в полето
за падналия наш герой,
с куршум смъртоносен в сърцето,
пръв и последен във бой...

Явор над гроба виси се високо,
венци му оплита от клони
и пътникът вижда, замислен дълбоко,
как листите за сълзи рони.

А пролет, щом слънцето радост размаха
и славей запее в тез клони,
и щъркелът в негова памет затраква,
правят сърдечния помен.

Вечна памет, явор стар
над героя в гроба,
щом един куршум коварен
извисява роба!
8 ноември 1944г.

с. Капатово
(Никола Янкулов – един от лидерите на анархо-комунистите, изчезнал безследно в Казанлък като запасняк през м. юни 1944 г. около американските бомбардировки, най-вероятно убит за бунт между запасните!)

ЗИМА

Страхотна зима тук се е довяла
със вихрите, танцуващи в нощта,
и буря, заканително запяла,
Гърми, гърми във нощната тъма.

Сняг, вятър, сипеи страхотни,
фъртуната пиши навън
и с диви смехове ехотни
упойва всичко в тежък сън.

Нощ зимна вихрено развява
знамето на своята свобода
и мраз, и студ ни вледеняват
мъртви са родните поля.

Преваля нощ и бурята гърми,
така гърми и бурята световна,
така тя плиска буйните вълни
на кръв и мъки със ВОЙНА ЗЛОКОБНА.

**Тежко време, тъжен свят умислен,
времена на бури и мъгли,
но иде ден и този свят потиснат
от вечни мъки ще да се спаси...**
Затуй фъртуни тъжните си песни
пеят за народа със тъга,
приспала го във сън дълбок унесен.
той чака Бог да дойде с пролетта.

21 януари 1945 г.
гр. Свети Врач (Сандански)
И действително младият пророк познава, че през 1945 г. Бог идва с пролетта на победата, но само над фашизма!..

ДЕНЯТ ПРИСТИГА

Сред облаци...

На запад месецът отлита
с нечути чудни криле във нощта
и заедно с него и тя се помита
до днес сковала смъртната земя.

Денят пристига с пролетна усмивка,
прозиращ нощта със първите лъчи,
от сън кошмарен, жаден за почивка
светът намръщено ръмжи.

Уморен!...Нощта го е сломила
със ударите черни на смъртта
и тъжна песен му е отредила
да преживява с нея вечността!

Но слънцето победно и най-мило,
със трепета на своите лъчи,
дворците ледни и мерзки разбива,
преградите в живота ни ломи.

На запад месецът отлита
с нечути чудни криле във нощта,
оттам душата чака да долитнат
мечтите ни за нови времена!

27 февруари 1945 г.

с. Капатово

Петнадесетгодишният борец, пророк – юноша партизанин и антиболшевик, макар да не слави капитализма, пророчески вижда реалната алтернатива за България и за света и само след 4 години пак пророчески ще напише девиза на новата евроатлантическа общност.

ЗАВИНАГИ

На Веселин Бабалеев,
доведен брат на Никола Янкулов,
доброволец от с. Хърсово,
загинал на Унгарския фронт

Един живот изгуби се в мъглата,
едно сърце престана да тупти,
един герой загина там в борбата

сред гръм на буря в светли младини,

Далеч, далеч във оня край самотен,
де тихо плаче вятърът с печал,
там гроб стърчи, на младост гроб сиротен
и смел герой във него е заспал.

Сред студ и мраз, и песен на куршуми,
сред гръм ехотен, страшен боен вик,
о, кой ли чу последните ти думи
кога куршумът те прониза в миг

Там!... Там далеч в оная пуста дивна
навеки спиш в студената земя,
сред буря бойна, в битките проливни,
прегърна те жестоко теб смъртта.

Загина ти геройски във борбата,
но славата ти вечно ще гърми,
на всички, що смъртта разби сърцата ни,
безсмъртният ти дух над нас ще бди.

Когато бойното поле утихна
и спря топовният гърмеж,
денят на пролет се усмихна
за нов и по-щастлив вървеж!

Тъй гинат герои за правда народна,
щом буря в гърдите им честно гърми,
умират да бъде земята свободна
на първите наши борци.

3 март 1945 г.
гр. Свети Врач (днес Сандански)

ПРОГОНЕН

На Давко, първият горянин
след Девети септември 1944 г.

Отдавна те виждам да скиташ бездомен,
подобно на птица проклета летиш
и песен страхотна на вятър злокобен
напомня ти нови безнадеждни дни.

Тъй вечно се скиташ със погледа морен,
с живота ужасен се бориш безспир,
премяташ се бързо с вълните съборен
и всякога ти си без мир.

Пътеките твои потоци заливат,
пред теб се изпречва нерада съдба,
мечтите заветни навеки замират,
очаквайки скоро да срещнеш смъртта.

Години минават, все тъй си бездомен,
животът протича като буйна вълна,
от всяка ти хорска врата си прогонен...
О, грозна е твоята съдба!...

Но скоро ще дойде денят на утеха,
за всички бездомни ще има стреха,
на щастие дните пред нас се засмяха,
ще бъдеме всички със бодри сърца.

28 ноември 1945 г.
Петрич, с. Капатово

Давко разбойника – Давко става бунтовник и приятел в Алиботушката чета на
Благой и Кръстьо не без тяхно влияние и след 9.IX.1944 г. пак става
горянин, загинал геройски срещу болшеvizма.

МУЗИКАТА

Божествена утеха във живота,
единственото царство на мира,
това е музиката, що с ехото
на звуци чудни омайва света.

На кой в сърцето див пожар не пали,
на кой тя нежни думи не шепти?
И чувствата възторжени тя гали,
щом тихо, нежно, бавно затрепти.

Разбива всяка скръб и мъки черни,
развихрено те носи в дивен свят,
зефири те поемат с крила верни,
и валсово те носят те напред.

Това е музиката, що лекува
горчиви рани, ранени сърца,
в душата вихрено се възцарува
ново чувство, нова красота.

Това е музиката многотонна
богиня вихрена на радостта,
това е буря с песен монотонна,
това е царството на волността.

От висш амвон на музиката чудна,
от вихъра, що носи ни далече,
дори тиранинът най-блуден
отказва се злини да върши вече.

22 април 1946 г.
Петрич

ПРОЛЕТ

Този свят...

Отлюлян във люлките на зима грозна,
унесен от приспивни ветрове,
събужда се от зимна песен – позна,
тази, дете носи цветове.

Приветствана от слънчева усмивка
на дивната богиня – пролетта,
със топлата си бисерна покривка
живот твори навсякъде в света.

Тя иде с танците на дивни богове,
лекуваща нещастия, неволи,
прелита над планински върхове,
над люта зима и полета голи.

Тя носи волност и слънчева радост,
по всички земни краища върви,
навред посява тя мечти на младост,
навсякъде тя нов живот твори!

И зърнела ни тука, оковани
от студ и мраз, и ледена тъма,
ще озари със вярата сърца ни,
със вярата, че иде пролетта.

24 април 1946 г.
гр. Петрич

НЕЧУТА ПЕСЕН

В шумака млад на кичести дървета,
където вее пролетният лъх,
где див поток водите си премета,
там чудно пее славей с пълен дъх.

И всяка нощ, щом здрач покрий земята
и вцепени живота в тази шир,
там славеят обажда се в листата,
повтаря и завтаря той безспир.

Но тази песен никой не я чува,
нечута песен в мрачна нощ е тя,
макар певецът с гняв да се бунтува,
че никой му не чува песента.

Проклина той съдбата най-зловеща
на рожбата си с болните криле
и чака той от Бога чудо нещо
да може утре тя полети.

Така светът под вечна нощ ужасна
спи окован, без дух за свобода,
но еква в нея песен сладкогласна
на хиляди певци за светлина.

Певци са те на трясъци и бури,
певци за нов живот и светлина
и всеки тон мечта е за лазури,
за полет смел, за хиляди слънца.

Но тази песен никой я не чува!...
От мрака, който грозота пилее,
откакто свет създаде се, боледува,
певецът нека песните си пее!..

27 септември 1947 г.
с. Капатово, Петричко

ВОЙНАТА

Дори и в мир... щом имат я в главата,
владетели, палачи, политици...
облита тя невидимо земята,
призрачна, като злокобна птица
проклета, че със страдания сърцата
препълва тя на майките в света.

Проклинат я всички, защото от нея треперят,
от ужаса черен, понесла безспирно навред,
и всичките искат смъртта и без гняв да намерят,
мечтае наивният, самопогубващ се свет...

Треперят от нея, защото е страшна и злобна,
по пътя си кървав тя всичко помита без страх...
със грозната песен, със смъртната песен надгробна,
руши и оставя след себе си пепел и прах.

Войната е гневна богиня на кръв ненаситна,
мръсница най-блудна от всички блудници в света
хищница клета, живота със ярост помита,
навсякъде слага печатите на пустота.

И жертви милионни, милионни проливат кръвта си,
най-свидните жертви на тази кърмяща земя.
Те рози са майски, с тях кичи войната гръдта си,
да бъдат по-силни страхотните нейни слова.

Несвършила още и ето я – пак се завръща
По-страшна, по-дива и още по-жадна за кръв,
отново света тя в пожарища ще да преовръща
сред ужаси страшни, последният ужас е пръв..

И хората бледи отново словата повтарят:
“Ще имаме нова война”!
“Война”!...”Война” – най-далеч отговарят,
което ще значи: пак жертви, пак нови тегла!

Тя иде със трясък, с “подаръци” тежки и скъпи,
с куршуми за млади сърца,
с морета от сълзи, със кръстове гробищни стъпва,
със траурни кърпи за стари и млади чела.

Тя хищно –безмерна приканва си рожбите черни
по-хищни, по-страшни, посяващи смърт, грозота,
това са безбройните болести разни неверни,
що в пъкъл обръщат и загробяват света.

И целият свят е на подлост обречен,
войната разбърква тук всякакъв ред
и без униформа, с коварство облечена,
едни богатееят, а други умират във гнет.

О, подлост! О, бури! Света разорихте,
земята накиснахте в кръв,
със черепи, с кости вий я покрихте,
че най-ненаситна е вашата стръв.

А вий, хора мирни на бурна епоха,
смъртта на войната търсете без гнев,
понесли хомота в тази суматоха,
чакате да чуете предсмъртния й рев??

Но скоро не ще тя така да умира,
защото крепи се от здрави и мръсни ръце,
защото леговища в короните златни намира,
че с нея богатееят магнати, политици и подли царе.

Убийци най-страшни за мърша родени,
те – бухали мрачни, царе на нощта,
във подлост, в измами, в лъжи закърмени,
те искат да бъде нощ вечна в света,
в която да бъдат те властни слънца!...

Гадини неверни, на мъдрости черни - пророци,
с войната страхотна намирате гроба си веч,
от сълзи и кърви ще да престанат потоци
и с бързата крачка светът ще отmine далеч.

Вдигни се, народе, часът е ударил,
не вярвай на клетви на подли лъжи,
докато ужас нов не ни е сварил
и пак да залеем света със сълзи!

Вдигни се, не чакай! Развей знамената
на своята мъдрост, на скрития гнев,
стисни си ръцете и смело в борбата
да спreme военните танци навред!

И тази богиня на кръв, на разврата,
достигнала края на своята мощ,
не ще да ни пълни с отрова сърцата,
не ще да ни гърчи във вечната нощ.

И тези останки от вещица стара
ще идат в музеите на лудостта,
да могат във бъдеще с гняв да повтарят
за минали бури, за зли времена.

7 октомври 1947 г.
с. Капатово, Петричко

НОВА ГОДИНА

Ден първи е утре на нова година,
ден с радост обкичен във всяка страна,
ден чакан от всички във всяка родина,
ден, носещ надежди навред по света.

Със стъпки последни на пътница морна,
достигнала края на дългия път,
със тихия шепот на песен затворна
годината стара напуска света светът.

Годината нова – едни я причакват
със песни и танци и с радост в гърди,
но други горчиво, печално проплакват,
посрещат я мрачни със скръб и сълзи.

И тези сълзи на безбройни нещастни
ще текнат като буйна река в пропастта,
със бурната песен, с вълните си страстни
неправдите всякакви ще пометат...

**И време ще мине на робски неволи,
ще грее във радост и мир този свят
и няма да има ни гладни, ни голи
и нова година ще чакат с привет.**

31 декември 1947 г.

.....
ЕДЕЛВАЙСЪТ*
(по славянски – “плеснивецът”)

Ще ме попитате, о, гости тук на тези върхове,
защо самотно расна по скалите,
не ме ли плашат луди ветрове,
не ме ли мъчат вечно тук мъглите?...

Ще ме попитате защо далеч от гъстите гори
аз расна тук под този небосклон,
където вой на бурите гърми
край боговете с вечен златен трон?

Или си мислите, че съм любими цвят на боговете
и кича тука техните дворци,
и те от своя трон през вековете
закрилят ме от бури и мъгли?

О, не, не ме закрилят те.
Не сещам страх от вой на урагани,
от пропастите с мрачния им рев,
че тез простори – ширни океани
отвличат всяка буря, всеки гнев.

**Аз расна тук високо в планината,
че листенца ми вечна сладост пият
от сладък сок на чудна красота,
че аз и там орлите, де се вият,
деца щастливи сме на волността.**

17 октомври 1949 г.
с. Капатово, Петричко

---

* По късно, през 1951 г, когато Кръстьо е в нелегалност, стихотворението е включено за начало на поемата “Приказка за каменното цвете”.

ЗИМНА НОЩ

Пустота страхотна и безбрежна
владее в тази тъмна нощ.
Буря вие злобна и наежена
като пес овчарски зъл и лош.

А далеч посяти спят селата,
на вечно бедни хора стан,
гушналия се чак до планината
под черния и див саван.

В къщите се всички приютили,
далече светлинки трептят,
сняг корав мъглите са подяли
ах, дано го разтопят!

А аз, самотен пътник във полето,
побързвам към заспалото село,
над мен е мрачно грохнало небето
като птица с морнато крило.

Цари, владей! Пустош страхотен,
повявай ти пустинен хлад,
проеквай кучи вой ехотен,
на зимна нощ най-верен брат!

30 декември 1949 г.
с. Капатово, Петричко

ГЪРЦИЯ*

Страна на кървавия спорт – арена,
гърмят, не спират синовете ти и днес,
претръпнали, те мрат като на сцена
в защита уж на гордата ти чест.

Макар и тъжна, дъждовита нощ,
летят ракети, гръмват из простора
и сблъскват се във мрака с бурен вой,
за идеал ли мрат там млади хора?..

Загиват млади любещи животи
и все деца на гръцката земя,
окапват по усойте планински,
посяват с кости голите бърда.

Години все убиват се без жал,
не спират в студ, във пек и ветрове
и всички те покриват със печал
осиротените си домове.

Народ изстрадал – иска свобода,
а два се мрака безпощадно борят,
един друг искат те да се съборят,
затуй и мрака зоват светлина.

Над таз страна барутен дим
и майчин плач се носят,
деца умират гладни без подслон,
бащите им в планински храсти гният,
затуй, че според някой е закон!..

Закони много те са изковали
и все да мъчат хорските души,
лъжките в тях за истини са приковали,
те искат кръв и повече сълзи.

**О, Гърцио, за чудо в древността,
гнездо си днес на буря ядовита,
два мрака в теб развяват грозота,
от теб зората кървава излита.**

Станете, мъдречи на древността,
страната ви е кърваво огнище!...
Не ще ли бунт възври във вашата душа,
че родният ви край е пепелище?!

Вий някога далече по света
разнесохте великата ѝ слава,
а днес там веят черни знамена,
дълбока скръб, поява и забрава.

О, Гърцио, страна на хубости,
на чудна красота,
страна на кървавия спорт, от нищо не възпрен,
попарен пъстър цвят в слана през пролетта,
дом светъл с черна буря поразен.

И все не спират пламнали огньове,
барут палачи хвърлят в буйна жар
и мерят пламъците си могъщи,
с които цял свят ще пламне във пожар.

**Вий, двата мрака, двете черни сили,
света ще хвърлите в невидана война,
със леден дъх лукави танци сте извили,
след кървав спорт вас чака ви смъртта!**

20 февруари 1950 г.
с. Капатово, Петричко

---

* По повод Гражданската война в Гърция и влиянието на двата лагера

КОРЕЯ

О, не Корея, не, а трясъци и смърт, пожарища и дим -
това е новото ти име!
Не китни градове, а купи пепелища,
не детски смехове, игри, а писък изумен

не хубави нивя, а пустош и търнища!

Корея!... Страна, покрита с гилзи шрапнели,
посяли страх и смърт.
Страна, залята в скръб, със кърви и сълзи,
че там зловещи птици, във небето полетели,
изпращат бомби, домове през пушек и мъгли!

Две тъмни, подли кървави ръце
се сграбчиха да мерят своите сили,
поведоха на бой престъпен брат със брат
и буря смрачи ведрото небе,
и братя стават врагове немили,
и пламнаха села подир села и град след град...

Реките с кръв човешка се преляха,
почервеняха морските води дори...
Полята се покриха с непогребани тела,
сирените на ужаси, злокобни песни там запяха,
на смърт и глад и песни на война.

Корея - огромен рудник на човешки кости,
разровена с окопи и със взрив.
В печална гробница превърната страна;
дошли във теб за да умрат и гости
от краища различни по света.

Корея, от всички ли ти най-нешащната страна си,
та пламна в теб пожарът на войната?...
Да лягат в общи гробници и майки, и деца
и уж с девиз: "Във името на свободата"!...

Къде е твоят бог, той спи ли в небесата,
не трогват ли го плач и трясък, и сълзи?
О, тези богове са мъртви веч, а други долу на земята
властвуват с по-корави, с по-безчувствени души!...

Къде, корейци, ви отлитнаха мечтите,
на стари, млади и деца
или заглъхнаха заклетите под стените,
могилите на страшната война?

Но в името на свободата ли вий мрете,
в името на свободата ли страната ви превърната е в степ,
в името на свободата ли там братът
за брата си е кървав и свиреп?

Във името на туй или под силата на бича,
тъй както всякога било е досега?..
Че свободата тук тиранин никои не обича
и я погубват те със робство и война?!..

Ще съдят туй потомци, ще гадаят,
ще ровят гробници и срутени стени,
но истината винаги ще знаят
“защо е имало убийства и войни?!”...

О, вий завиждате, нещастници
от тази кървава страна,
на хората, живеещи в мир,
но всякъде война ще вдигне своите празници
със по-жесток и страшен кървав пир!

Светът веч става цял една Корея,
в пожар ще пламва цялата земя;
ще се избиват хората по нея;
ще мрат тъй, както нивга досега!...

Но де сте вий, орисници световни,
да спрете бича страшен на смъртта?
Вий спите ли?! О...не, загрижени със речите лъжовни,
вий бързате...подготвяте война!
1951 г.

ПРЕДВЕЩАНИЕ

Говорят хората...
Защо през цяла зима в този дол,
щом мръкне, глухо бухалът забуха,
не спира той, макар по склона гол
виелици и ветрове да духат.

Той буха сякаш в своите слова
за нещо страшно тъжни речи пее,
за болести, за някакви тегла,
ах, в тази песен нещо страшно вее.

Да, този бухал нещо предвещава,
това предсказва някаква беда...
Ей, буря се отнякъде задава,
във кръв ще се залее таз земя.

За кръв, за сълзи този бухал буха,
така тъжовно страшно през нощта
и той предсказва в своята песен глуха,
че кървава ще бъде пролетта...

1 март 1952 г.
с. Ласкарево

ДВА ЗВЕРА

Два страшни звяра във една гора,
де множество животни там живеят
се вдигнали на кървава борба,
че те над всички искат да владеят!

Тук трябвало само един владетел
да бъде цар по древен обичай,
с харизмата на божи благодетел
най-мъдро той да стори ред и рай.

Два звяра искали в гората мир
и двата миролюбци се наричат,
а призовават те на кървав пир
животните, що битки не обичат.

Два звяра има днес на нашата земя
и двата щат земята да владеят,
затуй се вдигат те на огнена борба,
затуй във страшна лудост те беснеят.

На бой те готвят мирните народи,
а миролюбци сами се зоват,
че пътят им към братство щял да води?!...
Не братство, не! - за тронове крещят!

1944 г - март 1952 г.
с. Ласкарево

ТАКАВА ТРЯБВА ДА Е СВОБОДАТА

Отлитат си годините и вековете
във гробницата там на вечни старини,
отлитват, както хората се скриват
за сетен път заворят ли очи.

Но всеки век отминал е препълнен

със горчила, страдания, сълзи,
от всеки век полъхва срам човешки
от робството, от страшните войни.

Но този срам не чувстват тези, дето
го вършат и във наши времена,
които с робство хората измъчват,
които правят да има война.

А винаги престъпностите крият
със сладки думи, с хитрост и лъжа,
че щастие за всички хора носят,
че борят се за обща свобода.

А хората все тъй във мрак живеят,
прекарват в мъки земните си дни
и след смъртта - на своите потомци
оставят все несбъднати мечти.

И те така живота да прекарат,
да чакат край на своите тегла
и същите мечти да завещаят
след своята смърт на своите деца.

На, нов тиранин днес ни управлява,
крещи за мир, за братство, свобода,
но подлещите само са свободни,
а другите са роби и сега!

Разбирам свобода едничка свята,
но без палачи, робство и сълзи,
която всички хора на земята
подобно слънцето да освети.

На, иде пролет тук над пущинака,
но не само за някой идва тя
и не само къпини и трънаци,
а разцъфтяват всичките цветя.

Щом дойде, ТЯ е весела, засмяна,
запяват птички, шурци и деца,
облича всички в пролетна премяна
и твари и растения цъфтят!...

Такава трябва да е свободата –
богато-щедра като пролетта,

да грейне като слънце във сърцата
и да разцъфнат всичките цветя!

Март 1952 г.
с. Ласкарево

КРАЙ ГРАНИЦАТА

Пътека се извива в планината,
цъфтят край нея свежи теменуги,
а вейчиците дъбови в гората
над нея се покланят едни – други.

Поток под нея пени се в дерето,
блещука сред зелените треви,
де схлупено оглежда се небето,
на волните, кръжащите орли.

Един над друг, издигат се баири,
по тях стада разпръснати пасат,
овчарят пее, нейде кавал свири,
деца цветята пролетни берат.

Край границата...
Пътека се извива в планината,
по нея дири на кози личат,
от сини теменуги и цветята
се носи лек, приятен аромат.

Балканът цял е в пролетна премяна,
празнува своя пролетен разкош,
празнуват птици в шумата зелена
и там хвалебно пеят ден и нощ.

Ще мине време...
Брутални дни на кървава война
с топовни гърмове покоя ще разтрисат,
наместо детски глъч – със огнени гърла
картечниците ужас ще орисат!..

И няма теменуги да цъфтят,
смъртта с ужасна лудост тук ще коси,
човеци мъртви тука ще лежат
и мирисът на мухъл ще се носи...

Кай границата...

Пътека се извива в планината,
край нея теменугите цъфтят,
децата тичат, пеят из гората,
а трупове човешки ще лежат!..

Октомври 1951 г.

Крайграничните полета на Яново, Ходжово и Враня

ЗЮМБЮЛ*

Не знам защо, но толкова обичам
едно едничко цвете в пролетта
и винаги аз името му сричам,
че любя го над всичките цветя.

Щом зимата подгонена отлитва
с намръщените си последни дни,
то листенца подава и пониква
и синкаво започва да цъфти.

Разцъфва то в градините, когато
цветята други сънно още спят,
то стъпките на пролетта дочува,
събужда се и пръска аромат.

И може би го затова обичам,
че с първите цъфти във пролетта
и затова аз името му сричам,
че любя го над всичките цветя.

Или пък затова, че сладък спомен
събужда то във моите гърди,
когато в пролет спят цветята още
то синкаво започва да цъфти.

Където и да съм, аз вечно ще обичам
тоз цвят, цъфтящ най-рано в пролетта,
Зюм-бюла – той е, името му сричам,
че любя го над всичките цветя.
март 1951 г.

с. Крушаре, Сливенско – на отпуск
във изселничеството

---

* И за Кръстьо синьото е символ на свободата

НЕДОВОЛНИКЪТ

Потънал в мисли мрачни недоволен
от земния живот и от света,
размисля той като печален болник,
на себе си говори със тъга.

Да знам аз всичко туй, което
било е някога във древността,
какво ще стане тука под небето
във най-далечни бъдни времена?

Да знам науките безкрайни
ще ли изминат своя път,
ще стигнат ли до тайните незначайни,
ще свърши ли за всички ни светът?

Да зная всичко туй, което
в света е всеки преживял,
с тъги и радости в сърцето,
горчиво или сладко пял!

Да знам да съживявам, да спасявам,
да подмладявам и за всичко лек,
тогава аз доволно доверявам,
ще бъда най-щастливият човек!

1951 г.....

МИР

Отново пак просторът е замрежен,
надлъж и шир по цялата земя,
светът във ужаси е пак наежен,
тъй както всякога пред буря, пред война.

А бурята, надвиснала се грозно,
заканва се със страшния си рев,
отправя предвещания сериозно,
че ще излее кървавия гнев.

Войната кон е. Рицарите нейни –
това са рицари на робство и тегла
и със войните те мегдан ще делят
за да спечелят цялата земя.

Тез, дете носят робството и мрака,

**са тези, дето носят и война,
на престъпления те носят знака,
а пък крещят за мир и свобода!**

Крещят и все така със дрезгави гърла
със клевети надмогват се безспир,
едните търсели страхотната война,
а другите желали само мир...

Лъжците никога не се срамуват
да се представят с искрени сърца,
те на светци се дяволски се преструват,
уподобяват се на божества.

Мир! Мир убийците престъпници желаят
със лагери, затвори и терор,
това за тях е мир, това те знаят,
това за тях са свобода, простор!

Бих предпочел в живота светли бури,
отколкото да съм във мрачен мир.
Желая слънце в кървави лазури,
но не мрак вечен в земната ни шир!

Без хляб, без свобода за всички,
със лагерите нови на смъртта,
това е гибел и най-страшна буря,
това е най-страхотната война!

А тез престъпници за мир реват
и готвят пак световната война,
ах, може би сред бурите на боя
да ни огреят чакани слънца!

Тогава, о, престъпни лицемери,
възседнали тоталната война,
ще да намерите победа под земята,
там дръжте здраво свойте знамена!

*

А хората за светъл мир милеят,
те мразят вас и всякаква война
и затова със бурите ще ви отвоят,
за да възкръснат мир и свобода!

1951 г.

Урановите мини, Бухово, където

през декември 1950 г. вдигат стачка
против атомните бомби на Сталин

ЗА ЖИВОТА

Ливадите, полята зеленеят,
дърветата ликуващи цъфтят,
на свобода в простора птички пеят,
орли в небето царствено кръжат.

Цветя и рози, всички разцъфтели,
целунати от слънчеви лъчи,
с дъх ароматен, пчели насъбрали
да ги прегръщат и гаят с очи.

Прелита пролетта с живот щастлива,
събужда тя цветя като слънца,
с любовните си пориви звънлива,
оживява мъртвите сърца.

Но сякаш миг и лятната жарава
прогонва много бързо пролетта,
в овощките натегнал плод узрява,
остава спомен за уханен цвят.

Простори натезали пожълтяват,
дочули сякаш жаловита вест
и скрити чувства, тайна скръб навяват
със багрите на есенния лес.

Така е и с живота на човека,
в сън преминава сякаш младостта,
събужда се – косите посребряват
и светят с признака на старостта.

От чашата най-бърже се отпива
налят блажени сок на младостта,
но жаждата той нивга не убива,
а пламнала – до гроб живее тя.

Любов и хубост в младостта родени
и буйството във нея що живее,
отлитат мигновено отстрелени
и в старини за тях да се копнее.

Едва прогледнал лъч от небесата

и облаците бързо го закриват,
за да тъгуват долу по земята
цветенцата, що с радост се развиват.

Защо отлита бързо пролетта?
Защо животът бързо си отива?
Защо ли не е вечна младостта.
а все така съдбата се присмива?

Шега не е ли, не е ли игра,
на ТОЗИ, що живота сътворил е,
създал любов, ум, чувства в същества
и най-подир смъртта им отредил е?

**Да бях аз БОГ, окичил бих земята
във вечна младост, вечна красота,
но и с жестоки меч на свободата
погубил бих и всякаква злина!**

1952 г.
с. Ласкарево

О, НЕКА САМО ДОЙДЕ ПРОЛЕТТА

Не вийте, зли виелици чудовни,
на зимата немирни дъщери,
от воя див на вихрите прокобни
пустинност сред полетата цари.

Смразявате в градините цветята,
от воя ви полето леденее,
вие карате да плаче и гората,
за лятната премяна да жалее.

Но този вой ще почне да слабее,
ще онемеят вашите гърла,
в небето мрачно слънце ще изгрее,
о, нека само дойде пролетта.

Ще цъфнат във градините цветята,
ще пламнат пак зелените нивя,
ще се окичи с накити гората,
о, нека само дойде пролетта!

След зимата светът ще се засмее,
ще се залее светът във красота,

в простора волни птици ще запяят
с приветствие към обща свобода!
О, нека само дойде пролетта!

Декември 1951 г.
с. Ласкарево

ОТЛИТНА СИ И ТОЗИ ЗЕМЕН ДЕН

Отлитна си и този земен ден,
животът заличи и тази дата,
отмина той за тебе и за мен
за нас, дошлите гости на земята.

И ден след ден ще дойде онзи ден,
във който трябва ние да умрем...
Един – спокоен, другият - смутен,
със мисли за живота мигновен.

Юни 1952 г.
с. Ласкарево

БЕЗ ПОКОЙ

В небето облаци са полетели
и накъде забързано летят?...
Навярно към балкана са поели
в усойте на мира да поспят.

С умора тегнат, дълго ветровете
ги гонят там по синкавата шир
и най-подир те търсят лесовете,
за да намерят чакания мир.

О, облаци, напразно там ви носят
и търсите там с този бяг покой,
защото Перун саби ще кръстоса
и вие с гръм ще рукнете в порой!

Така човек, прокълнат от съдбата,
през цял живот се скита като луд
и най-подир – намира за душата
в земята родна ласка и приют.

1951/52.г.
с. Ласкарево

КАПЧИЦИ ДЪЖДОВНИ

Горко на вас, о, капчици дъждовни,
що вятърът във мрака ви пилее,
разнесъл ви в просторите бездомни
и с вихрите си сякаш ви се смее.

Навярно вие се гневите, дете
ви късат там от майчината гръд
и падате във бездни под небето,
че бързо свършва земният ви път.

Но вие сте блажени и честити,
че удряте се в чистите стъкла
и много дълго, даже след смъртта си
държите ясно своята следа,

с която светите във тъмнината
и мисъл ми навявате една –
за пътя наш човешки на земята
и за покоя ни във вечността!

1951 г.

с. Ласкарево

СРАМНО Е

Кога над дъб красив струполен
от корена израсне дъб,
човек отива си доволен,
че силен е и здрав родът!

Но ако бури скършат върше
и там фиданческа снага
закелявее и привършва....
аз си отивам със тъга.

А накъде над храста крастав
расте, намира дъб в захлас
и дъбовия лес надраства,
надавам аз ликуващ глас!

О, срамно е за дъба, който
крастав храст го наследил
и с чудо радва се омото
да види храст – дъб извисял

Така от здрав човешки корен
израстна лош, и гнил човек,
а пък от друг – прогнил, изроден
роди се ум на този век.

1948 г.

с. Капатово, Петричко

НИЙ ХОРАТА

Край пътя труп на пес убит лежи,
в предсмъртие отворил е уста,
огрели са го слънчеви лъчи...
Прехвърква го немирната муха.

Но мине ден и два и този пес
със червеи небройни се покрива
и всеки от тях в тялото със бес
блажено своя хищен път пробива.

Те борят се, провират се безспирно,
светът за тях е сякаш сътворен,
това за тях е царството всемирно,
макар че те живеят само ден!...

И мине ден, под костите печални
под космите на мършавия пес,
оставят те останките си жални,
окапали като листа във лес.

Доволни от трупа те яли, пили,
прекарали живота си в борба,
но в сладостта си те се изтروвили,
приключили с живота и света.

На тях подобни хората не сме ли,
ровещи по цялата земя,
богатствата да търсим безпредели
но свършим ли и ...нищо след това?

1950

с. Блатешница